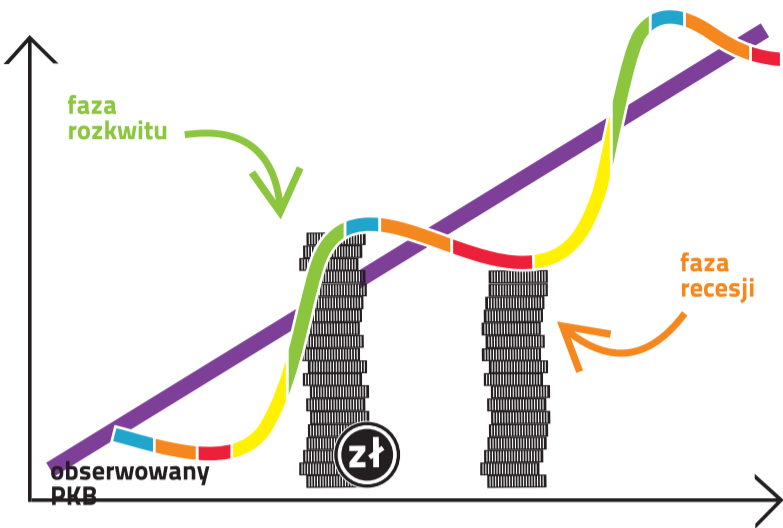


# Skąd na świecie biorą się kryzysy?

## Zmiany w gospodarce

Gospodarka nie zawsze rośnie stale, płynnie i bez zahamowań. Przechodzi okresy rozkwitu, spowolnienia, czy załamania. W niektórych latach produkcja rośnie szybko, w innych wolno albo

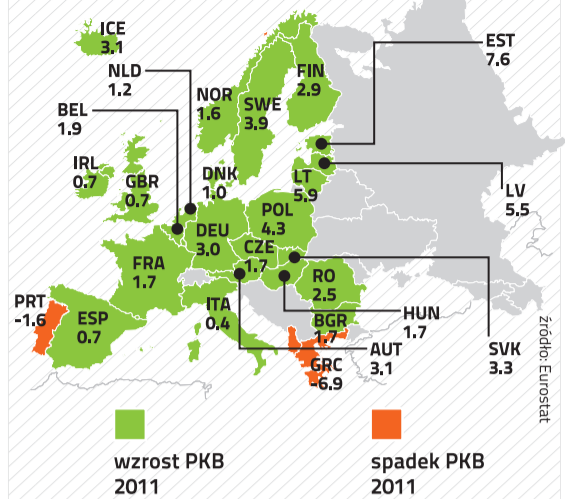
wcale, czy wręcz spada. Na przejście od jednej fazy wzrostu do następnej albo od załamania do następnego potrzeba co najmniej 5 lat. Tak działa cykl koniunkturalny.



**Jak wygląda cykl koniunkturalny**

Zmiany koniunkturalne są typowe dla gospodarki rynkowej i w praktyce nie daje się im zapobiec. Celem polityki makroekonomicznej jest ograniczenie skali tych zmian. Chodzi o to, aby w trakcie przyspieszenia wzrost PKB nie był nadmiernie wysoki, a podczas spowolnienia dynamika PKB nie ulegała zbyt niemu obniżeniu. Wykres powinien się więc „spłaszczać” i zbliżać do linii długookresowego trendu wzrostowego.

## Wzrost gospodarczy w Europie



Za dwa lata Inflacja obniży się do poziomu 2,9 proc., a więc osiągnie cel inflacyjny NBP. Będzie to spowodowane spadkiem wzrostu gospodarczego, który w 2013 roku nieznacznie przekroczy 2,3 proc. Kryzys w strefie euro dotknie Polskę z półrocznym opóźnieniem – wynika z najnowszego, marcowego raportu NBP o inflacji. „Pomimo niekorzystnych uwarunkowań zewnętrznych, gospodarka polska wciąż rozwija się w szybkim tempie – wstępny szacunek GUS z 27 stycznia wskazuje, że w roku 2011 dynamika PKB wyniosła 4,3 proc.,” czytamy w raporcie NBP.

## Na typowy cykl koniunkturalny w gospodarce składają się:

- ożywienie:** szybko wzrastają inwestycje, spożycie i PKB, a jednocześnie zaczyna spadać bezrobocie; nie widać jeszcze nierównowagi gospodarczej,
- rozkwit:** nadal szybko wzrastają inwestycje, spożycie i PKB, spada bezrobocie; zwiększenie popytu prowadzi do narastania nierównowagi gospodarczej, czyli wzrostu inflacji i deficytu handlowego,
- spowolnienie:** obniża się wzrost inwestycji, spożycia i PKB, wolniej spada bezrobocie;
- recesja:** spadają inwestycje, spożycie i PKB, a wzrasta bezrobocie,
- kryzys gospodarczy:** trwałe załamanie wzrostu gospodarczego, spadek produkcji, wzrost bezrobocia, niestabilność kursów walutowych, wysoka inflacja, często dochodzi także do niepokojów społecznych i zamieszek.

## Międzynarodowy system finansowy

Obsługuje gospodarkę światową. Składa się z banków i instytucji finansowych, banków centralnych, a także międzynarodowych instytucji, jak BIS (Bank Rozliczeń Międzynarodowych). Regulują przepływy finansowe, zapobiegają kryzysom i zapewniają środki na rozwój gospodarczy. Instytucje te są własnością wielu krajów i działają we wspólnym interesie.

**Międzynarodowy Fundusz Walutowy (MFW)** pomaga krajom, mającym duże deficyty bilansu płatniczego, przechodzącym kryzys walutowy lub przebudowę gospodarki. W 2010 r. powstał **Europejski Fundusz Stabilności Finansowej (EFSF)**, który ratuje kraje strefy euro mające problemy z długiem publicznym: Grecję, Portugalię i Irlandię.

banki, instytucje finansowe, banki centralne i międzynarodowe instytucje finansowe



## Globalizacja

Gospodarki na świecie są ze sobą powiązane. W warunkach globalizacji granice nie mają znaczenia, znikają bariery dla wymiany i produkcji dóbr i usług, przepływów kapitału i ludzi. Główną korzyścią z globalizacji jest

obniżka kosztów produkcji, cen towarów i usług, lepsze wykorzystanie zasobów pracy i kapitału. Globalizacja przyspieszyła dzięki technikom komputerowym i telekomunikacyjnym oraz obniżeniu cen transportu lotniczego.

## Skąd się biorą kryzysy

Ekonomiści wiedzą, jak przebiega cykl koniunkturalny w gospodarce. Różnią się przy wyjaśnianiu mechanizmów i źródeł powstawania kryzysów. Tłumaczą je czynnikami losowymi, psychologią, błędami firm i ludzi, zmianą zyskowności inwestycji, polityką pieniężną, niedoskonałością mechanizmów rynkowych, czy zmianami po stronie podaży, w tym wynalazkami i nowymi produktami.



## Największe kryzysy

W XX w. najpoważniejszy był Wielki Kryzys w latach 1929–1933. Zaczął się od gwałtownego spadku cen akcji na giełdzie nowojorskiej w październiku 1929 r. Wcześniej ceny akcji wzrosły pięciokrotnie, a inwestowała co szósta amerykańska rodzina. Krach przyniósł upadek 4000 banków i instytucji finansowych w USA. Dał początek recesji, która rozlała się na cały świat. Spadek PKB większości krajów, bezrobocie osiągnęło ogromne rozmiary, a handel światowy zamarł. Giełda nowojorska wróciła do poziomu z 1929 r. dopiero w listopadzie 1954 r., czyli po 25 latach.

## Bańka internetowa

Podobna bańka inwestycyjna pojawiła się kilkanaście lat temu w branży internetowej. Sposobem radzenia sobie z bańką inwestycyjną jest zwykle staranniejsza kontrola ze strony instytucji finansowych, w tym międzynarodowych, i nadzoru finansowego.

## Obecny kryzys finansowy

Zaczął się od zapaści na rynku kredytów hipotecznych wysokiego ryzyka w USA w 2007 r. Banki udzielały pożyczek osobom, które nie mogły ich spłacić. Te pożyczki stały się zabezpieczeniem dla papierów wartościowych (obligacji) sprzedawanych przez amerykańskie i europejskie banki. W 2008 roku trudności przeżywało kilka czołowych banków w USA. Kryzys rozszerzył się na inne branże, rynki finansowe i gospodarkę światową.

## Mania tulipanowa

W XVII-wiecznej Holandii doszło do ogromnego wzrostu cen za cebulki rzadkich odmian tulipanów. Spekulacja przypominała dzisiejsze instrumenty pochodne i czasem dotyczyła roślin, które miały być posadzone. Kiedy rynek się załamał, ceny cebulek spadły drastycznie, a wiele osób zbankrutowało, bo wcześniej zapożyczyło się na zakup bardzo drogiego tulipanów.

## Bańka inwestycyjna

To nadmierny wzrost cen w jednej branży w oderwaniu od realiów ekonomicznych. Jest spowodowany owczym pędem wszystkich inwestorów. Dotyczy zarówno banków i funduszy inwestycyjnych, jak i drobnych akcjonariuszy, którzy podążają za autorytetami. W rzeczywistości myślą się wszyscy – i wszyscy tracą.

Zapraszamy do udziału w konkursie rodzinnym z nagrodami!  
www.fortunaradzi.pl  
Czy założyłeś już własny Klub Fortuny?  
www.facebook.com/klubfortuny

